SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII No. 64. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 5, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го КВІТНЯ 1990 Ч. 64. РІК XCVII

У ПРАЗІ СТВОРЕНО ГРОМАДЯНСЬКИЙ ФОРУМ УКРАЇНЦІВ

Прага, Чехо-Словаччина. — Тут, 4-го грудня минулого року українці, які проживають у Чеській Соціялістичній Республіці, заснували Громадянський Форум Українців (ГФУ), який представляє собою українську секцію загальночеського Громадянського Форуму, створеного 19-го листопада 1989 року.

ГФУ — перша українська організація на чеських землях, яку можна було заснувати після 40-літнього застою і занепаду громадського життя.

Ціллю ГФУ, як національної організації з центром у Празі, є об'єднати українців з усіх областей чеської республіки для спільної роботи, незалежно від їхнього місця походження, віку, соціяльного стану, політичних переконань, релігійної приналежности, рівня освіти і національної свідомости, а також співпрацювати на рівних правах з українцями Словаччини, зокрема Пряшівщини.

Основна програма ГФУ включає 20 головних завдань, серед яких чільне місце займає активна співпраця з українцями-русинами Пряшівщини. Велику увагу звертається на необхідність заснування українського клюбу з постійним приміщенням у Празі, підтримку організацій місцевих філій ГФУ, існуючих та майбутніх гуртків художньої самодіяльности, української мови та українознавства, катедри української мови та літератури в рамках філософського факультету Карлового університету в Празі на базі дотеперішнього відділу українознавства. У програмі ГФУ плянується створення друкованого органу для українців на чеських землях, заснування організацій для дітей та молоді.

Серед завдань, які ставить перед собою ГФУ є активний підхід до справи вивчення та збереження пам'яток української історії та культури в Празі та інших місцевостях Чехо-Словаччини. ГФУ домагатиметься щоб у Празі була можливість купити українські книги, газети та журнали та щоб центральні бібліотеки замовляли справді якісні і потрібні українські видання.

Громадянський Форум Українців вважає доцільним, щоб у православних і греко-католицьких церквах Чехо-Словаччини за бажанням віруючих було введено проповідування українською мовою, а для цих потреб треба заснувати греко-католицький семінар у Пряшеві, який діятиме поруч із існуючим вже православним богословським факультетом.

Вагомою точкою програми ГФУ є підтримка домагання всіх національностей Чехо-Словаччини, щоб у рамках уряду ЧССР було створено міністерство для справ національностей, яке мало б стати ґарантією їх вільного розвитку.

ГФУ звернувся до всіх українців, щоб зголошувалися до празького осередку, гуртувалися і жили як вільні серед вільних.

Звернення підписали:

Д-р Богдан Зілинський, Dukelskych hrdinu, 52 17000 Praha 7, Cechoslovakia; Мілан Регула, K. Milicovu 838, 14000 Praha 4, Cechoslovakia.

Плянують створити Соціял-Демократичну партію

Львів (Андрій Павлишин). — В п'ятницю, 23-го березня, в приміщенні Інституту народного господарства ім. Коротченка відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція на тему: „Перспективи розвитку соціял-демократії в Україні". Конференція тривала три дні. Участь взяли представники соціял-демократичних організацій з Києва, Львова, Харкова, Сум, Борисполя, Керчу, Краматорського, Симферополя, Вінниці, Миколаєва, Павлограду, Запоріжжя, Дніпропетровського, Одеси, Херсону.

На конференції обговорювались наступні питання: 1. Історичний огляд та аналіза розвитку соціял-демократії в Україні. 2. Науково-філософські та теоретичні основи соціял-демократії. 3. Аналіза сучасного політичного стану в Україні з точки зору соціял-демократії. 4. Програмові положення соціял-демократії, що лежать в основі вирішення економічних, політичних, соціяльних, національних та культурних проблем. 5. Структурно-організаційна форма соціял-демократії України, при якій можлива її ефективна діяльність. 6. Організаційно-практичні питання, які доведеться вирішувати об'єднаній соціял-демократії України.

В результаті обговорення цих питань делеґати конференції прийшли до висновку про необхідність створення об'єднаної Соціял-Демократичної Партії України і пирйняли відповідну резолюцію. Була прийнята також резолюція про підтримку незалежности Литовської Республіки.

Відбудеться етнічна конференція

Гаррісбурґ, Па. — Губернатор Пенсильванії Роберт Кейсі проголосив, що перша губернаторська конференція для етнічних справ відбудеться від 8-го до 9-го червня в приміщеннях Голідей Інн у Гаррісбурґу.

Метою конференції є підкреслити культурні надбання окремих етнічних груп, які живуть в Пенсильванії, та застосувати їх в вирішуванні спірних питань.

На цій конференції губернатор Р. Кейсі має в пляні відзначити визначних представників етнічних груп стейту. Пропозиції осіб на такі відзначення треба подати до 17-го квітня на формулярі спеціяльно призначеному для цього. Про докладніші інформації та формуляри треба телефонувати на число (717) 783-8625 або писати до: Pennsylvani Heritage Affairs Commission, 309 Forum Building, Harrisburg, Pa. 17120.

ДОПОВІДЬ С.БІЛОКОНЯ

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук влаштовує в неділю, 8-го квітня, доповідь наукового співробітника Інституту Історії АН УССР Сергія Білоконя на тему: „До історії совєтської цензури". Доповідь відбудеться в будинку УВАН, 206 Захід 100-та вул. Початок — о год. 2-ій по полудні.

Генеральний директор ТАСС передбачає розкол в КПСС

Токіо. — Агентство Ассошієйтед Пресс повідомило, що директор совєтського пресового агентства ТАСС Леонід Кравченко, який прибув до Японії на запрошення міністерства закордонних справ, заявив під час розмови з японським кореспондентом, що треба сподіватися гострих дискусій на з'їзді Комуністичної партії СССР, а навіть розколу в КПСС.

Згідно з опінією Кравченка, розкол може наступити у висліді різниці поглядів на багато справ провідних членів Компартії. Як відомо, 28-ий з'їзд Комуністичної партії має відбутися в липні цього року, на якому буде обраний новий склад Центрального Комітету КПСС. Після того, каже Кравченко радикали напевно вийдуть зі складу КПСС і проголосять свою власну партію, яка у теперішній ситуації може стати новою сильною політичною силою, якщо до неї пристануть радикали у республіках. Кравченко також передбачає, що на цьому з'їзді позбавлять членства в ЦК КПСС Єгора Лігачова, прихильника твердого ядра компартії і противника процесу перебудови та демократизації в СССР. На думку Кравченка політична кар'єра Є. Лігачова і йому подібних добігає до кінця і він та його прихильники вже не можуть відвернути загрози, яка нависла над їхніми головами.

Крім цієї цієї справи, Кравченко заторкнув у розмові з японським колеґою важливу справу майбутньої співпраці СССР з Японією та інші проблеми, які стоять на перешкоді широкого розгорнення торгівлі між обидвома країнами.

ПВО повертається в Ливан

Бейрут. — Як повідомляє газета „Ню Йорк Таймс", вісім років після того, як ізраїльська армія змусила Палестинську Визвольну Організацію (ПВО) покинути Ливан, ця організація знову посилює свою військову присутність в цій країні. Прихильники „твердої лінії" в ООН закликають Ясіра Арафата відмовитися від ілюзій з приводу можливости мирного вирішення палестинської проблеми за столом переговорів.

Згідно з повідомленням ливанської служби безпеки, збройні загони ПВО тепер нараховують 11,000 вояків і старшин, в порівнянні з 8,000 у 1982 році, коли ізраїльська армія вигнала палестинців з нині контрольованих територій і з Ливану. Від того часу Палестинська Визвольна Організація набрала в свої ряди багато представників палестинської молоді з таборів втікачів на ливанській землі. Це переважно юнаки від 16 до 20 років, які під час війни з Ізраїлем 1982 року були ще дітьми.

Палестинці посилюють свій вплив в країні і стають значною політичною силою. Це відбувається в той час, коли надто слабий ливанський уряд намагається всіма силами втриматися при владі, чинячи спротив перед натиском з боку опозиційних християнських груп.

Керівник фракції ПВО під назвою Народний Фронт Визволення Палестини Джордж Габаш заявив, що ПВО не визнає угод досягнутих на переговорах в Каїрі, якщо ПВО не буде допущена до участи в дальших переговорах. Він також висловив сумнів в тому, що новозформований Шимоном Перезом ізраїльський уряд (якщо такий взагалі буде зформований) зможе запропонувати на переговорах хоч трохи прийнятливі для палестинців умови. Він також заявив, що кожний, хто хоче представляти на цих переговорах інтереси палестинців, повинен пройти „затвердження" виконкому Палестинської Визвольної Організації.

ПРЕДСТАВНИКИ ЛИТВИ ЗУСТРІЛИСЬ З ПОМІЧНИКАМИ М. ҐОРБАЧОВА

Москва. — У вівторок, 3-го квітня, тут розпочались формальні розмови між представниками литовського уряду і найближчими помічниками й дорадниками президента СССР Михаїла Ґорбачова. Обидві сторони поставили собі за ціль шляхом переговорів шукати виходу з конфліктного положення, яке постало після 11-го березня, тобто після проголошення литовського Верховною Радою незалежности і виходу республіки із Союзу.

Після довшої розмови литовської делеґації очолюваної заступником прем'єр-міністра Ромульдасом Озолясом, з Александром Н. Яковлєвим, близьким дорадником совєтського президента, речники делеґації і речники литовського уряду у Вільнюсі заявили, що республіканський парлямент візьме правдоподібно під розвагу пропозицію Яковлєва і відкладе на шість місяців декларацію про незалежність і вихід із Союзу, щоб таким чином зменшити напругу між Центральним і республіканським урядами і дати можливість обидвом сторонам вийти з тупіка та започаткувати формальні переговори, щоб мирним способом полагодити справу виходу республіки. Не треба виключати, — кажуть політичні спостерігачі, — що уряд Литви погодиться також на проведення в республіці референдуму, ідучи знову ж таки на уступки і вимоги суперпрезидента М. Ґорбачова, який вважає акт проголошення незалежности і виходу із Союзу протизаконним потягненням Народного Руху Литви, не схваленого, мовляв, усім литовським народом, зглядно громадянами, які живуть у Литві.

М. Ґорбачов, який минулого тижня заявляв, що не може бути жодних переговорів поки литовці не відкличуть акту незалежности, не прийняв і цього разу тричленну делеґацію литовського уряду, натомість її прийняв близький співробітник Ґорбачова у Політбюро А. Яковлєв. На середу, 4-го квітня заповіджена зустріч делеґацій з міністром внутрішніх справ Вадімом В. Бакатіном, міністерство якого контролює рухи міліції. Зустрічі з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе не буде, бо він у вівторок, 3-го квітня прибув до Вашінгтону на переговори з державним секретарем ЗСА Джеймсом Бейкером. Міністер оборони СССР Дімітрій Т. Язов заявив литовцям, що він не зможе їх прийняти на розмову у зв'язку з виходом республіки із Союзу і проголошенням незалежности, а він не може безпосередньо входити у розмови з представниками закордонного уряду. Литоваська делеґація особливо хотіла зустрітись з Язовим з огляду на те, що совєтські військові частини поводяться „за кордоном", як в себе дома, перехоплюють будинки, ловлять „дезертирів", замикають кордони, наприклад між Литвою і Польщею, заставляють білорусів погрожувати „відібранням" прилеглих до Білорусії територій тощо. Ніколай Н. Медведєв, член литовської Верховної Ради заявив західнім кореспондентам, що існує зумисне недобачування литовської делеґації в Москві. Запитаний кореспондентами, що він думає про новий законопроєкт Ради Національностей, який ще буде обговорюватися на Верховній Раді СССР і на черговому З'їзді народних депутатів про вихід із Союзу і проголошення незалежности республік, Медведєв відповів: „це законопроєкт не про вихід, а проти виходу республік".

Західні політичні аналітики і знавці підсовєтських відносин майже однозгідно заявляють, що Москва й далі веде у республіках, включно з Литвою, імперіялістичну політику і проти цього Захід повинен протестувати, поки СССР, не вбравшись в пір'я, тобто зміцнившись економічно, не розпічне наново аґресивної політики проти цілого світу.

ДОПОВІДЬ Д. ГРОДЗІНСЬКОГО

Нюарк, Н. Дж. — Організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні влаштовує в п'ятницю, 6-го квітня, доповідь визначного ядерного біолога, члена Академії Наук України, директора Інституту ботаніки при АН УССР, заступника голови організації „Зелений Світ", д-ра Дмитра Гродзінського на тему: „Екологія України — 'Зелений Світ'" Доповідь відбудеться в залі під церквою св. Івана Хрестителя. Початок о год. 7:30 вечора. Це 11-та доповідь із серії „Вечорів у П'ятницю", темою яких є події в Україні які АОЛПУ влаштовує для громади. Після доповіді — дискусія, вино і перекуска. Дохід з імпрези призначений на „Зелений Світ"

Встановили стипендії ім. Непораних на досліди в Україні

Едмонтон, Альта. — Канадська Фундація Українських Студій заключила договір з Міжнародною асоціяцією україністів, на підставі якого канадський учений може займатися дослідною працею протягом 10-12 місяців у будь-котрому інституті Академії Наук України.

Фундація оплатить подорожні витрати в Україну та виплатить 1,000 дол. на дослідні витрати. Академія Наук України подбає про житло і місячну стипендію в сумі 350 крб.

Бажаючі брати участь у цьому обміні мусять бути канадськими громадянами або іміґрантами, мати звання доктора й постійно працювати в університеті.

Реченець на зголошення — 1-го травня 1990 року. За анкетами слід писати на адресу: Canadian Foundation for Ukrainian Studies, №500, 433 Main St., Winnipeg, Man. R3B 1B3.

Тимко Бутрей обраний головою Округи УНС у Вілкс Беррі

Едвардсвіл, Па. — Цьогорічні Загальні збори відбулися тут в неділю, 18-го березня, у залі української католицької церкви св. Володимира.

Головою зборів був обраний Тимко Бутрей, який попросив усіх присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою пам'ять всіх членів Округи, які померли у попередньому році та колишнього голови Округи Василя Стефурина.

І. Бутрей

Головною точкою програми зборів були звіти уступаючої Управи та вибір нової Управи на 1990 рік. У висліді одноголосного голосування присутніх представників відділів головою Округи був обраний Тимко Бутрей, заступниками голови — Дмитро Остапів та Ґізеля Стефурин, секретарем — Анна Зінич, касиром — Генрі Болоскі. Головою Контрольної комісії обрано Івана Гренцишина, членами — Євгена Янковського та Володимира Боберського.

Т. Бутрей привітав голов

(Закінчення на ст. 6-ій)

В Ратґерському університеті відбулася конференція про сучасну Україну

Нюарк, Н.Дж. — Тут в приміщеннях Ратґерського університету відбулася в п'ятницю і суботу, 16-го і 17-го березня, багата доповідями та змістом наукова конференція про події та сучасний стан в Україні.

Панель на тему преси (зліва): ред. Б. Рогоза і М. Рябчук

(світлила ред. Марта Коломиєць)

Конференцію спонзорували Ратґерський університет, Український Народний Союз і Наукове Товариство ім. Шевченка, а зорганізували її два українські професори університету, Тарас Ґунчак та Іван Фізер.

Д-р Т. Ґунчак, як професор історії, відкрив конференцію та привітав понад 100 учасників та прелеґентів, в тому 11 гостей з України. Від університету вітали зібраних Вірджінія Рекорд і Джеффрі Словак. Окремо проф. Т. Ґунчак привітав на відкритті конференції членів Екзекутиви УНС — головного предсідника д-ра Івана Флиса, головного секретаря Володимира Сохана і головного касира Уляну Дячук. Він також попросив до короткого слова присутнього на залі амбасадора УССР до Об'єднаних Націй Геннадія Удовиченка.

Наукова конференція розпочалася питанням національних меншин в Україні і перспективи національного ренесансу, про що написав вичерпну доповідь Іван Дзюба, літературний критик і член Спілки Письменників України, автор відомої книжки — „Інтернаціоналізм чи русифікація?", а тепер активний член НРУП. Проф. Т. Ґунчак, що був предсідником цієї першої сесії, з'ясував зміст доповіді англійською мовою, якою мала відбуватися конференція. Другим доповідачем у першій темі був д-р Роман Сольчаник, дослідник „Радіо Свобода" з Мюнхену, який представив цю тему із трьох точок бачення.

Друга сесія першого дня конференції була присвячена питанню сучасної української літератури і нею проводила проф. Мирослава Томоруг-Знаєнко. Вона також з'ясувала англійською мовою доповідь редактора літературного місячника „Дзвін" Романа Федоріва, який у питоменний йому темпераментний спосіб поставив питання чи можна критикувати сьогоднішній стан в українській літературі, яка так довго була під натиском сталінської політики, цензури і денаціоналізації, закінчуючи свої міркування оптимістичною ноткою. Черговим доповідачем був проф. Ярослав Розумний з Манітобського університету у Канаді, який

(Закінчення на ст. 6-ій)

ДОПОВІДЬ ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Ню Йорк. — Український Народний Дім влаштовує в неділю, 8-го квітня, доповідь про національне відродження в Україні, яку вголосять: народний депутат СССР і головний редактор місячника „Дзвін" у Львові Роман Федорів та заступник голови УАКРади та політичний діяч середовища УГВР Євген Стахів. Початок доповіді о год. 2-ій по полудні у великій залі Народного Дому, 140 Друга аве.

У СВІТІ

НЕЛСОН МАНДЕЛА ПОДАВ до відома, що він прийняв запрошення зустрітися з президентом Південної Африки Ф.В. де Клерком, щоби обговорити справу зростаючих насильств у країні. Це повідомлення подано тільки два дні після того, як Африканський національний конґрес, обвинувачуючи поліцію в жорстокій поведінці при заспокоюванні заворушень у негритянському поселенні, відмовився від переговорів з урядом, що були заплановані на 11-го квітня. Ця заява Н. Мандели, що він зустрінеться з Ф. В. де Клерком піднесла сподівання, що може ця зустріч поставить на порядок денний й цю зустріч для важливих ширших переговорів.

ЕСТОНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ заявив Михайлові Ґорбачову, що совєтська конституція не може бути основою для здійснення бажань республіки стати незалежною. Переважаючою більшістю парлямент Естонії схвалив резолюцію адресовану совєтському лідерові, в якій говориться, що закон про відокремлення, який будуть обговорювати в Москві цього тижня, не відноситься до Естонії. Мотивують естонці свою резолюцію тим, що Естонія стала частиною СССР не в наслідок свобідного вибору народу Естонії чи законною парляментарною акцією, але у наслідок військової інтервенції та окупації території естонської республіки совєтськими військами".

ОСНОВОПОЛОЖНИК І голова східньонімецької Соціял-демократичної партії зрезиґнував зі свого посту, ставши другою жертвою натяків на його сумнівне минуле. Партійні офіційні чинники, проголошуючи резиґнацію Ібрагіма Беме, окремо підкреслювали цей факт, що немає жодних доказів на оскарження та закиди, що він в минулому був донощиком колишнього міністерства внутрішніх справ, тобто тайної поліції, яка до упадку комуністичного уряду минулої осені проникала життя громадян Східньої Німеччини. Ця резиґнація одного із головних діячів політичного відродження Східньої Німеччини з причин оправданих чи не оправданих закидів, пов'язаних з комуністичною минувшиною, як твердять політичні аналітики, вказує на різні сенсативності, коли країна старається будувати новий лад на руїнах старого.

ПРЕЗИДЕНТ ІРАКУ Саддам Гусейн публічно хвалиться, що він придбав модерну хемічну зброю, а при тому погрожує знищити половину Ізраїля, якщо б вони спробували напасти на його країну. Західні дипломати твердять, що такі погрози вказують на те, що С. Гуссейна чим раз більше непокоїть західня критика про потоптання людських прав в його країні та підозріння, що Ірак постійно є в пошукуванні нуклеарної зброї. У своїй передачі на хвилях офіційного багдадського радіо президент С. Гуссейн сказав, що коли ЗСА та Англія думають своєю критикою створити для Ізраїля дипломатичну заслону, щоби вміжчасі напасти на Ірак, то вони дуже помиляються.

В АМЕРИЦІ

ВПЕРШЕ ЗА 289 РОКІВ існування університет Єйл згодився дати міським службам Ню Гейвену 2.6 міл. дол. та обіцяв наступних 7.5 міл. дол. в тому випадку, якщо місту вдасться зібрати 22.5 міл. дол. від інших жертводавців. Договір був підписаний у Міській раді посадником Ню Гейвену Дж. Деніелсом та президентом університету Єйл В. Шмітом, мол. Дефіцит у бюджеті Ню Гейвену нараховує 38 міл. дол. та відіб'ється головним чином на міських службах та на збільшенні податків на 13 відсотків. В договорі також вказано, що університет платитиме податок за 250 акрів ґолфових майданів, розмір податку досягає 300,000 дол.на рік. Крім цього університет Єйл зобов'язався заплатити одноразову пожертву в сумі 1.1 міл. дол. з умовою, якщо матиме право на закриття двох вулиць для транспорту та створення в серці університетського містечка пішоходної зони.

АДВОКАТИ ПАНАМСЬКОГО генерала Мануеля Антоніо Норієги, які назвали дії ЗСА в Панамі „незаконними та аморальними", намагаються впевнити федерального суддю Вілліяма Говелера в тому, що до суду треба притягнути не Норієгу, але американську Адміністрацію. Адвокат Дж. Мей збирається звернутися до судді з проханням зняти з колишнього панамського диктатора звинувачення в контрабандній торгівлі наркотиками. Прохання складається з 20-ти сторінок машинопису, у якому адвокати Норієги висловили надію, що їм вдасться доказати незаконність дій ЗСА в Панамі. Дж. Мей, Ф. Рубіно та два інших адвокати звернулися з проханням викликати до суду свідків для підтвердження їх проголошень про те, що адміністрація Дж. Буша почала військові дії „з ціллю арешту єдиної людини", наперед усвідомлюючи загибель багатьох невинних цивільних людей. Американські офіційні чинники подають, що минулого грудня в Панамі загинуло 314 панамських вояків та 202 цивільних осіб.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Second-Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Ґорбачов — акробат

Від половини березня цього року, відколи литовський парлямент, всупереч перестерогам Міхаїла Ґорбачова, одноголосно проголосив ні від кого незалежну литовську державу, ця проблема не сходить із сторінок усіх великих часописів світу. Ситуація щоденно змінюється і який оборот прийме литовсько-совєтський конфлікт і як закінчиться — один Господь знає.

Коментатори не розглядають причини, чому Ґорбачов вибрав тактику „твердої руки", вислав на Литву військо із танками і панцерними возами, залякував і ставив ультиматуму, бо сам він виразно з'ясував це: признання Литві її державности започаткувало б розвал Совєтського Союзу. Зате безконечно і на всі лади розглядається всі інші аспекти цієї проблеми, головно її пов'язання з політикою Америки та все те, що стосується особи Міхаїла Ґорбачова. Литовсько-совєтський конфлікт заскочив уряд президента Буша, який підтримував Ґорбачова, як контраґента до редукції різних родів зброї. Воно тісно пов'язане з бюджетом Америки, то така редукція і новий договір з СССР про обмеження суходільних військ в Европі та зменшення числа далекосяжних ракет дозволило б Конґресові і Президентові значно зменшити видатки на оборону. Ґорбачов, який прийшов п'ять років тому до влади з місією рятувати економіку СССР від банкрутства, мусів бути „гнучким" у переговорах з верхівкою НАТО, зокрема з президентом Бушем і тому в очах Заходу, у тому числі й Вашінґтону, став неначе символом стабільности на Сході Европи.

Литовсько-совєтський конфлікт усі ці рахунки ставить під знак запиту. Коли б Ґорбачов пішов у своїй тактиці „твердої руки" так далеко, що на вулицях Вільнюса полилась би кров — вся політика „співпраці" проголошена на минулорічній вершинній конференції на Мальті, збанкрутувала би. У минулонедільному числі „Ню Йорк Таймсу" є аж дві великі статті на цю тему. В оцих обох статтях яскраво доказано, що Ґорбачов грубо помиляється, коли він наполягає, що проблема державности Литви і його, Ґорбачова, реакція, це — „внутрішня справа" СССР. Голова сенатської Комісії збройних сил Сем Нанн висловився образово, але дуже виразно про наслідки загострення литовсько-совєтських відносин. Це, мовляв, ствердило б правду по стороні секретаря оборони Діка Чейні, який — всупереч позиції державного секретаря Джеймса Бейкера — завжди твердив, що Ґорбачову не можна вірити і що СССР надалі є загрозою для безпеки світу. Так само дивиться на ситуацію голова Комісії оборони у Палаті Репрезентантів Лес Еспін. Покищо Білий Дім ніби продовжує підготову запланованої на червень візити Ґорбачова у Вашінґтоні, але це залежатиме від ситуації на литовсько-совєтському фронті та взагалі від дальших подій у Совєтському Союзі.

З іншої точки виходить велика, перша на 1-ій сторінці, стаття московського корспондента „Ню Йорк Таймсу" Білла Келлера, в тижневоми ході подій, який змальовує Ґорбачова, як циркового акробата, що стоїть високо на двох кріслах, що далеко один від одного віддалене, і готується одно крісло відкинути геть. Це крісла російського націоналіста-неділимця, комуніста-ленініста і демократа, що готовий заміняти марксизм на приватну власність і вільний ринок.

Названий американський журналіст, знаменито зорієнтований в совєтських відносинах, признає, що у конфлікті з Литвою Ґорбачов має за собою армію і КҐБ, то ж йому не грозить загроза від них. Але існує загроза від 700,000 робітників на Сибірі, які погрожують страйком і від вуглекопів в Европі — досі вони вимагають покращання їхнього життєвого стану. Загроза існує тому, що Ґорбачов не має підвалин у народних низах — тому і не захотів узалежнювати своїх надзвичайних повновластей від народного референдуму. Білл Келлер врешті не виключає підкопування позиції Ґорбачова внутрішніми інтриґами та явною опозицією від низових органів влади (головно міських рад), в яких переважатимуть ліберали.

Міхаїл Ґорбачов дав уже пізнати себе, що вміє зміняти погляди. Це не є хибою державного мужа-політика, який мусить рахуватися із змінливими обставинами. Але єднати в одній особі російський шовінізм, боронити „твердою рукою" непорушність імперії у відношенні до свободолюбних 14-ти складових Республік, старатися за підтримку від демократичного Заходу задля оздоровлення економіки і правити по-диктаторськи, без Політбюра а тільки із своїм урядом, це насправді вимагає хисту циркового акробата. Ґорбачов подобає на штукаря, який старається ген високо крокувати на линві — шукаючи раменами і широким дрючком рівноваги. Тому віра в Ґорбачова, як символ „стабільности" на сході Европи може дійсно виявитися наївністю.

Олександер Серафин

КРИЗА ПАЛЬНОГО В СССР

I

Паливна промисловість є головною підставою кожної країни. СССР має подостатку палива і займає перше місце світу в видобуванні нафти і газу і третє місце по видобуванні вугілля. Одначе, протягом останніх 10-15 років, СССР постійно переживає кризу паливної промисловості, за словами проф. Т. Ґустафсона, що її він аналізує у своїй книжці „Crisis amid plenty", („Криза поміж багатьома іншими"), видану в 1989 Принцтонським університетом.

За даними Сі-Ай-Ей, СССР має між 6,5 і 10,5 більйонів тонн геологічних запасів нафти — більше ніж всі інші держави за вийнятком Савдійської Арабії і можливо Кувейту і багато потенціяльних нафтових родовищ, які ще не є досліджені (більш точні дані є таємницею СССР). Думають, що СССР займатиме перше місце в видобуванні нафти аж до початку наступного століття.

Нафтова промисловість СССР перебуває в критичному стані протягом останніх 10-15 років. Два рази протягом цього часу уряд СССР був змушений посилати необхідні людські і фінансові ресурси до Західнього Сибіру, щоб запобігти різкому занепадові у видобуванні нафти. Це може повторитися в 1990 роках. Нафта є головним фактором у політиці пального всієї держави і займає найбільше державного капіталу.

Совєтське господарення використовуванням газу належить до незначних успіхів її економії протягом останніх кільканадцятьох років. В 1984 р. — СССР переверщив ЗСА і став світовим першуном у видобуванні газу і зовсім певно затримає це місце, вступаючи в XXI століття, завдяки своїм резервам, які становлять коло 40 відс. запасів світу. В СССР, газ також перевершив нафту, як головне джерело палива і становить коло 40 відс. всього виробництва пального, як подає „Народне господарство", за 1988 рік. Газ врятував совєтську господарку від більшого занепаду як представляється насьогодні.

Експорт палива завжди грав головну ролю в інтернаціональній торгівлі. Експорт палива СССР постійно збільшується. З малими перервами в 1977 році відсоток палива, призначеного на експорт, постійно зростав і в 1983 становив 16 відс. (Народне господарство СССР за 70 літ").

Цей ріст був перерваний знову в 1985 домашньою кризою у виробництві. Стимулом до збільшення експорту було 20-кратне підвищення ціни нафти на світовому ринку у 1970 роках, яке разом з підсиленням видобування стало головним джерелом твердої валюти. В 1970 експорт палива виказував менше ніж 30% всього приходу СССР твердої валюти. В половині 1980 років ця частка виносила 80%, і, не зважаючи на нижчі ціни нафти на світовому ринку, експорт пального ще дальше приносить 75% твердої валюти (за аналізою Джонатана П. Стерна).

Так довго, як ціни нафти ішли вгору, СССР мав з цього великі користі. З упадком цін, СССР зазнав прикрих наслідків які зійшлися разом з політичними змінами 1982 р. і спричинили економічний занепад. Кошти виробництва з доставою нафти — джерела твердої валюти — правдоподібно перевищують ціну ринку.

Брежнєв, як і його попередник, Хрущов, уживав ці несподівані прибутки з експорту нафти на різні цілі, які йому політично підходили: закуповував за кордоном збіжжя годувати худобу, помагав своїм сателітам, купував за кордоном машини, нові заводи і т.п. Він, одначе, не вживав приходів з експорту нафти і газу на модернізацію нафтової і газової промисловостей і тим самим спричинився до її занедбання та постійних клопотів і криз.

Західні спостерігачі твердять і Ґорбачов годиться з ними, що совєтські надмірні заробітки спричинені високими цінами нафти на світовому ринку служили Брежнєву замаскувати дійсну критичну економічну ситуацію. Іншою причиною клопоту совєтської господарки було її повільне, або майже не існуюче, зберігання пального.

Закінчення буде.

Володимир Максимович

Політична лінія Габсбурґів не міняється

В „Історії України" Наталії Полонської-Василенко читаємо, що Українська Національна Рада у Львові добилася від австрійського уряду згоди на передачу влади українцям і вночі проти 1-го листопада 1918 року Військовий Комітет під проводом полк. Д. Вітовського зайняв усі урядові будинки і стратегічні пункти Львова. Вранці 1-го листопада Львів був в українських руках.

Деяке світло на події того часу кидає архикнязь Отто фон Габсбурґ, син Карла, останнього цісаря австро-угорської монархії. Він є депутатом до Европейського парляменту в Штрасбурґу, а також президентом інтернаціональної Паневропейської Унії, яка мала свій конґрес в Будапешті 9-го — 10-го березня 1990 року. Отто фон Габсбурґ, який дуже добре говорить по-мадярськи, був минулого року на Мадярщині, де його мадяри ентузіястично вітали і просили його, щоб він кандидував на президента Мадярщини. Але він відмовився, кажучи, що він може більш зробити для цієї країни в Европейському парляменті.

Під час нарад конґресу Паневропейської Унії кореспондент „Радіо Вільна Европа" (РВЕ) переводив інтерв'ю з О.ф. Габсбурґом розмову, що його радіо передало 17-го березня. Про Европу, як господарську потугу, сказав О.ф. Габсбурґ, що „Навіть сучасна Европейська спільнота, що складається з дванадцяти держав є першою промисловою потугою у світі. А коло 2000 року будуть входити в рахубу взагалі тільки три потуги: З'єднані Стейти Америки, Японія з сусіднім азійським тереном і Европа. Змаліє натомість значення Совєтського Союзу. Ми вже тепер є свідками розкладу цієї останньої колоніяльної імперії".

Архикнязь був недавно також у цій частині Польщі, яка колись належала до Австрії і була польським П'ємонтом. Він між іншим говорив: „Під час Першої світової війни, коли цісар Вільгельм хотів тісніше зв'язати Польщу з германським світом — мій батько, навпаки, казав, що прийшов час, щоб привернути існування Польщі і що Галичина має належати до Польщі".

Чи так дійсно говорив цісар Карло не знаємо, але таке твердить О. ф. Габсбурґ у розмові з польським кореспондентом „Радіо Вільна Европа".

Польський кореспондент РВЕ в дальшому запитав архикнязя, де має кінчатися пропаґована ним Европа. Чи треба її бачити по „деголівськи" — від Атлантійського океану до Уралу? Отто фон Габсбурґ відповів: „Була би це Европа, яка кінчалась би на східніх границях Польщі, з тим, що, говорячи про них часто забуваємо, що вони неконечно кінчаються на Перемишлі і що були теж польські східні терени, загарбані на основі порозуміння між Гітлером і Сталіном". Отто ф. Гарсбурґ ані слова не згадав, що на теренах на схід від Перемишля жив здавна і тепер живе компактною масою великий український народ, який на підставі самовизначення народів має право і дійсно змагає до своєї незалежної держави. Про самовизначення народів говорить часто на різних зборах О.ф. Габсбурґ, але тут він „забуває" про цей принцип і готов відступити західню Україну Польщі.

Нам здається, що О.ф. Габсбурґ висловив тут мрії багатьох німців, які хотіли би назав забрати свої терени, які тепер належать до Польщі. В заміну вони підтримали б претенсії поляків до Західньої України. Але тепер майже цілий світ (в цьому З'єднані Стейти Америки, Англія, Франція і Совєтський Союз) годиться на об'єднання двох німецьких держав, з тим, що теперішні західні кордони Польщі мають бути ненарушні.

Про східні кордони Польщі тепер ніхто не говорить. Про зворот Західньої України Польщі мріє лиш частина старшого польського покоління, яке жило перед війною у Західній Україні (Галичині). Теперішні польські політики, такі визначні польські діячі, як Міхнік і Буяк, що недавно побували в Україні, розуміють і говорять, що без вільної України не буде вільної Польщі.

Треба признати, що „Радіо Вільна Европа", яке слухають теж в Україні, подає часто прихильні інформації про Україну, підкреслюючи, що Львів і особливо Західня Україна відіграють велику ролю в самостійницких змаганнях. РВЕ передало погляди О. ф. Габсбурґа, не подаючи жодних коментарів.

Та не зважаючи на це, українська спільнота у вільному світі не може перейти до денного порядку над поглядами і пропозиціями президента Паневропейської унії. Вона повинна проти них запротестувати.

Олена Несіна

„ВІННИЦЬКА ТРАГЕДІЯ"

Як уже відомо, під цим заголовком вийшла з друку книжка англійською мовою. Книжку зредаґував проф. Ігор Каменецький, а видало Українське Історичне Товариство у співпраці з Фундацією І. Багряного та Українським Дослідним і Документаційним Центром Українського Інституту Америки.

Ця наукова праця складається з передмови проф. Л. Винаря і чотирьох відділів. У першому відділі редактор Каменецький подає історичну суть і аналізує Вінницьке явище, особливо методи, які вживалися у масових убивствах Сталінської „Великої чистки" 1936-1938 років.

Другий відділ подає свідчення очевидців, інтерв'ю з очевидцями та передрук зі свідчень перед „Переслуханням в Конґресі ЗСА 1959", де переводжено переслухування на тему „Злочини Хрущова".

За браком місця подаємо свідчення тільки одного із свідків. Інші свідчення подібні і не суперечать першому. Журналіст і інж. Михайло Сележко, що його заарештували німці, сидів у німецькому концтаборі під час війни і його мобілізували німці в 1943 році на службу перекладача німецької комісії, яка досліджувала масові могили у Вінниці. В 1949 році він написав, що він бачив під час розкопок у Вінниці: „Величезні товпи людей тупцювалися між деревами в саду. Все було просякнене спекою літа і жахливим смородом трупів. То тут, то там робочі копали землю. З-під неї витягали канатами людські мертві тіла, деякі ще цілі, деякі частинами... Місцеві люди передивлялися мертвих і їхню одежу. Шукали паперів і інших доказів. Все збирали і записували, документи перечитували і також записували. Час від часу чути було істеричні крики відчаю жінки або стогін чоловіка. Жінка пізнавала одежу свого любого, чоловіка члена родини...".

Сележко пише, що всі ті люди думали, що їхні родичі десь вислані без права переписки з родиною. Так їх інформувала влада. „Тепер вони довідалися, що уряд їх дурив, їхні близькі лежать на українській землі, у Вінниці, замордовані НКВД".

Розкопи переводили арештанти з місцевих в'язниць під охороною німецької поліції. Робочим часто давали алькоголь, щоб вони могли витримати сморід. Відкопували чоловіків, а також жінок і дітей, в одежі і роздягнених. Чоловіки зі зв'язаними за спиною руками. Деякі голови побиті, на шиї виднілися ознаки ран від куль. Лікарі тут же робили розтин трупів. „Жах Вінниці я ніколи не забуду і я сумніваюся чи навіть Данте зміг би описати агонію, яка там відбувалася", — оповідає журналіст.

Комітет старанно працював. Свідків трагедії допитували, документи аналізували, нічого не пропускали. Свідки впізнавали своїх близьких по одежі, по особливих прикметах на тілах і т.д. Жінка священика Білецького, наприклад, впізнала одежу свого чоловіка, почистила її, знайшла латку, яку вона пришивала, пішла додому і повернулася назад зі шматком матерії, яку вона вживала на цю латку. Отже її чоловіка забили і поховали у Вінниці, а їй сказали, що він висланий без права переписки з родиною. Подібних прикладів були сотні, інші ж тисячі не були впізнані.

Комісія також вивчала методи, якими оперувало НКВД. Арешт відбувався вночі, після обшуку в квартирі, а пізніше писався протокол. Комісія знайшла багато таких протоколів, деякі при мертвих, а деякі в окремій могилі, де були закопані тільки документи. Обвинувачення арештованих стереотипне: „вороги народу". Причини різні: Деякі не хотіли відмовитися від релігії, деякі були проти колективізації, деякі висловлювалися проти влади й інше. Відповіді родичам також всім ті самі: „Вороги народу, вислані на довгий час без права переписки". На апеляції до Сталіна, до Хрущова відповідь та сама.

Статистика трагедії: від травня 1943 до жовтня 1943 року знайдено 9,432 трупи в трьох місцях розкопок. Встановлено було, що і в інших містах, не тільки у Вінниці, відбувалися масові екзекуції, плянували перевірити, але хаос в наслідок відступу німців припинив ці дослідження.

У цьому ж відділі книжки передруковано звіт про „Переслухання у Конгресі ЗСА 1959". Переслухано було дев'ять свідків. Свідки свідчили про масові вбивства і терор і подали фотографії жертв. Петро Павлович (Аполлон Трембов), колишній радактор місцевої Вінницької газети свідчив: „Вся діяльність НКВД і інші механізми терору були цілковито в руках Хрущова і, спеціяльно, чистки і масові вбивства були наказами партії, які він видавав".

Коли член комітету запитав лікаря-патолога, який розтинав трупи у Вінниці чи були докази того, що вбивства відбувалися також в часи, коли Хрущов був на Україні, лікар відповів, що „так".

У третьому відділі книжки є Оцінки і Порівняння. На питання хто були ці „Вороги народу" свідки в цьому відділі відповідають: Селяни, робочі, службовці, учителі, інженери, лікарі, священики й інші.

Четвертий відділ подає детальний звіт німецького уряду про досліди розкопок у Вінниці. В цьому звіті описуються місця поховання, розкопки, число жертв, ідентифікацію загинулих і їхній вік, причини смерти, докази про вистріли з близьких віддалей, методи екзекуцій, час коли те все відбулося. Подають також свідчення багатьох свідків, які жили недалеко від тих місць, де викопувано могили і ховали забитих. Свідки оповідали про побудову загорож, про сторожів з собаками, про сморід, особливо весною, дезинфекцію ґрунту за загорожою, рух вантажних машин вночі, про сліди крови на Літинському шосе, яке вело до участків окупованих НКВД. У цьому звіті також подані списки жертв, яких впізнавали, їхнє місце проживання, національність, дата арешту.

Коментарі до цієї книжки зайві. Це не художній твір, а глибока наукова розвідка, яка відкриває двері до ширшого вивчення цієї доби, що її ще ніхто не досліджував.

(Закінчення на стор. 5-ій)

У РУМУНІЇ РОЗПОЧАТО СУДОВУ розправу над Ніколае Андрутою Чаушеску, братом усуненого та розстріляного диктатора Ніколае Чаушеску. На судовому процесі, що розпочався в понеділок, 2-го квітня, в Букарешті, А. Чаушеску оскаржено у вбивстві сімох осіб під час грудневої революції. Обвинувачений відкинув всі оскарження за вийнятком незначного оскарження нелегального посідання пальної зброї.

Ганна Черінь

СЕСТРА

Сестра, як то кажуть, з неба впала. Власне, не впала, а вийшла з літака, що плавно осів на аеропорті. Марія відразу її пізнала — і не тому, що запам'ятала з дитинства, а тому, що вона тільки одна різко виділялась на тлі різноманітної юрби. В метушливому натовпі були строкато вбрані товстухи, молодики з кісками, як у дячка, розпатлані дівчата в мінішортах — але все це було типове, американське. Але сестра була інакша: худа, виснажена, згорблена, сива... А вона ж на дванадцять літ молодша від Марії! Марії одразу стало соромно за свій молодечий вигляд і струнку постать. Вона виглядала п'ятнадцять літ молодшою від сестри. Але радість поборола всі інші почуття. Марія кинулась в обійми молодшої, а на вигляд старшої, сестри і зaридала.

— Дарочко, дитинко моя, що ж вони з тобою зробили.

— Невже я так погано виглядаю? — перелякалась Дарина. — Знаєш, я вже кілька літ не дивилась у люстро, з тих пір, як помер мій Василь.

— Ні, ні, не страшно, тільки ти дуже втомлена. Коли, ми, багато літ тому, прибули до Ню Йорку, я мабуть так само виглядала, бо морська хвороба мало не вбила мене.

— Але в мене не було морської хвороби. Навпаки, на літаку нам дали досить харчів, і я вперше за ввесь час добре наїлась.

— Ходім до авта, там чекає на нас Грицько, Лінка й Гаврилко.

Чоловік тепло поцілував ніколи не бачену родичку, а внуки злякались і заховались за діда.

— Боїться мене... — гірко всміхнулась Дарина. — Я таки, мабуть, страшно виглядаю.

— Та ні, — заперечила Марія. — Це вони такі невиховані, дикі. Ану, виходьте наперед, привітайте свою тіточку з України.

— Не тіточку, а бабцю, — поправила Дарина.

— Яку там бабцю! Тіточку! Ти замолода на бабцю.

Вдома Марія одразу послала Дарину купатися. Та не знала, в який бік крани відкручувати, де мило лежить, яким рушником втиратися. Марія лишилась із сестрою, все їй пояснювала, подавала, спину їй натерла і знов злякалась, ковзаючись по гострих кістках і випнутих ребрах сестри. „В них там голод", — подумала. — „От тобі й перестройка!" Сіли за стіл.

— О, ти вже на п'ять літ помолодшала! І тобі дуже до лиця мій рожевий халатик. Тепер він твій.

— Дякую, серце. А як поїм, то ще на п'ять літ помолодшаю, еге? Це ви завжди так їсте, чи тільки для мене? Можна все це їсти?

— Можна, можна, їж на здоров'я. Завтра ми ще щось купимо.

— А можна й мені з тобою до крамниці піти? Чи у вас довгі черги. Я можу за тебе постояти, я до того звикла. Ти не дивись, що я така худа; я жилава, п'ять годин можу вистояти і хоч би що!

— У нас черг немає, але до крамниці я тебе візьму.

Другого дня, вбрана в Маріїну сукню й помолоділа ще на п'ять літ Дарина пішла з Марією до крамниці. Там, як завжди, столи й полиці були завалені різним крамом. Рум'яні яблука, золоті помаранчі, червоні помідори, яскрава зелень огірків, свіжі, як тількищо із грядки, бурячки і морква... Сестра кинулась до м'ясного відділу, де м'ясарі саме виставляли рівно нарізані шматки волового м'яса, свинини, розкладали індики й кури...

— І все це можна купити? — скрикнула Марія. Добре, що ніхто її не розумів.

— Можна, не все відразу і може не найдорожчі шматки, але дещо можна вибрати. Що б ти хотіла сьогодні на обід? — і не чуючи відповіді, Марія обернулась. Даруня лежала на підлозі, і до неї вже нахилилось кілька жінок.

— Що з тобою, Даринко. Тобі погано?

Хтось уже приніс води. Дарина очуняла.

— Вибач, я просто зімліла від таких розкошів...

За обідом Дарина їла за трьох. Було дивно, як вона могла стільки поглинути й не захворіти! Два тижні минуло, сестра так само багато їла, часом соромлячись своєї ненажерливости, а не прибула ні фунта ваги. Тільки поповнішала на виду, порожевіла й стала гарною.

— Як ще три тижні тут поживеш, красунею станеш! — підсумував Грицько.

— Якою вже там красунею! Мені 52 роки, я стара баба!

— В Америці ніхто не стара баба, навіть я! — заперечила Марія. — Ми всі тут — дівчата. Хто вважає себе молодим, хто молодо тримається, той і молодий!

— Добрі тут у вас в Америці звичаї, варт навчитися... — відповіла Дарина.

Минали дні, минали тижні. Дарина так звикла до Америки, що вже й вертатися не хотіла б. Але як лишитися тут? Працювати хотіла б, але без англійської мови й прибирати не могла б, бо не знає, як поводитися з електричним приладдям, як тут прати, як стіни мити... Пробувала сестрі допомагати, та поки збереться, вже все зроблено. Швидкі на працю американки!

— Це я так змолоду привчилась, бо треба було і працювати в бюрі, і вдома всьому лад давати. Тепер я на пенсії, але поки є сили, також швидко все роблю.

— Ти така багата! Чому не наймеш собі служницю?

— О, сестро, — засміялась Марія. — Моєї пенсії не вистачило би оплатити добру служницю, а погана обікрала б нас і втекла. Та й хочу я трохи сама працювати, бо при праці людина живе рухливою, енергійною...

— А я б ото сиділа й дивилась на телевізор! Або ходила б до крамниць.

Одного разу на пікніку познайомилась Дарина з як тож кажуть тут „пристійним" удівцем Данилом Забродськи. Він став учащати до них не тільки в суботу чи неділю, а й у будень. Став Дарині вголос книжки читати, але Дарина слухала неуважно і плела собі светер. Вона вміла плести, але вдома не мала ниток. Цього добра тут було подостатку, і Дарина цілий день пробродила по крамниці. Нарешті накупила стільки ниток, що вистачило б на десять светерів, і заходилася плести. Марія були вражена, що сестра все заплянувала собі, а для неї, Гриця або внуків — нічого.

— Та дай їй час, може вона надумається — заспокоював дружину Гриць.

— Якраз надумається, коли за два тижні вже її віза кінчається.

Марія почала відчувати вагу сестриних відвідин. Треба було ввесь час її розважати, як казав Гриць, бавити, а свої справи відкладалися на потім. Дочка нарікала, що Марія занедбала внуків.

(Закінчення на стор. 5-ій)

ЧЕСТЬ І СЛАВА ПЕРШУНАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ З ПРИЄМНІСТЮ ПОМІЩУЄ СВІТЛИНИ ТИХ ШАНОВНИХ ПАНЬ І ПАНІВ, ДІЯЧІВ УНСОЮЗУ, ЯКІ ДОКЛАЛИ БАГАТО СТАРАНЬ І ТРУДУ ДО ТОГО, ЩОБ ВИКОНАТИ СВІЙ СОЮЗОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК У 1989 РОЦІ. ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ СКЛАДАЄ ЇМ ЩИРІ ҐРАТУЛЯЦІЇ ТА СЕРДЕЧНУ ПОДЯКУ. ЩАСТИ ВАМ БОЖЕ, ДОРОГІ СОЮЗОВЦІ І В ЦЬОМУ, 1990 РОЦІ.

Голови Округ, в яких квоту приєднання нових членів виконано на 75 і більше відсотків.

Володимир Гетманський
БОСТОН 200%

Іван Хомко
ПАССЕЙК — 160%

Петро Дзюба
РОЧЕСТЕР — 123%

Леон Гардінк
ВУНСАКЕТ — 105%

Павло Шевчук
ТРОЙ/ОЛЬБАНІ — 96%

Іван Гвозда
СИРАКЮЗИ/ЮТИКА
93%

Естелля Волошин
ЯНҐСТАВН — 83%

Андрій Джула
ПІТТСБУРҐ — 82%

Богдан Ясінський
БАЛТИМОР — 80%

Роман Припхан
ЧИКАГО — 80%

ВІДДІЛИ ОКРУГИ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВИКОНАЛИ КВОТУ НА 92 ВІДСОТКИ ТА ПРИЄДНАЛИ НАЙБІЛЬШЕ ЧИСЛО — 230 — НОВИХ ЧЛЕНІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ 1.151 000 ДОЛ.

Степан Гавриш

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ ЗАСЛУЖЕНИХ СОЮЗОВЦІВ" ОРГАНІЗАТОРИ, ЯКІ ДО КІНЦЯ ГРУДНЯ 1989 РОКУ ПРИЄДНАЛИ 25 до 49 НОВИХ ЧЛЕНІВ

231 В.Пастушок — 45

63 М. Турко — 32

43 Д. Пристай — 30

22 Олена О. Скат — 29

217 С. Приймак - 26

83 С. Гавриш — 25

271 І. Чопко — 25

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ БУДІВНИЧИХ УНСОЮЗУ" ОРГАНІЗАТОРИ, ЯКІ ДО КІНЦЯ ГРУДНЯ 1989 РОКУ ПРИЄДНАЛИ 10 до 24 НОВИХ ЧЛЕНІВ

200 І. Пригода — 24

13 П. Шевчук — 19

399 Р. Припхан — 19

174А. Слюсарчук — 18

238 Анна Ремик — 18

379 В. Семків — 17

230 Аннабелля Боровицька — 15

368 А. Маринюк — 14

53 Д.Головатий — 12

434 Олександра Дольницька — 12

465 Текля Мороз — 12

47 Анна Гарас — 11

269 Христина Гербеги — 11

375 П. Тарнавський — 11

423 М. Куропась — 11

427 П. Дяків — 11

55 А. Ціздин — 10

82 Уляна Марущак — 10

134 Уляна Дячук — 10

305 Марґарета Гентош — 10

371 М. Дереш — 10

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ ВІДДАНИХ СОЮЗОВЦІВ" ОРГАНІЗАТОРИ, ЯКІ ДО КІНЦЯ ГРУДНЯ 1989 РОКУ ПРИЄДНАЛИ 5 до 9 НОВИХ ЧЛЕНІВ

370 М. Нич — 10

445 І. Геврик — 10

59 Т. Сливінський — 9

88 Стефанія Гаврилюк — 9

125 Ґльорія Пашен — 9

206 Л. Гардінк — 9

242 Й. Чабан — 9

307 Д. Ґалонзка — 9

180 Ґеновефа Жеребняк — 8

7 Гелен Словік — 7

10 К. Хільченковський — 7

51 М. Ольшанський — 7

57 М. Савків — 7

70 М. Шеремета — 7

170 В. Білик — 7

360 О. Гаврилюк — 7

385 М. Крамарчук — 7

458 Д. Пищ — 7

94 Р. Татарський — 6

127 Марія Гаравус — 6

137 М. Колодруб — 6

146 Г. Корбяк — 6

173 П. Щерба — 6

237 М. Крика — 6

292 Стефанія Федик — 6

414 І. Телюк — 6

39 О. Худолій — 5

162 Д. Федорійчук — 5

194 М. Юзенів — 5

245 М. Мартиненко — 5

285 А. Скібіцький — 5

303 В. Лещук — 5

321 Д. Цюх — 5

323 М. Білик — 5

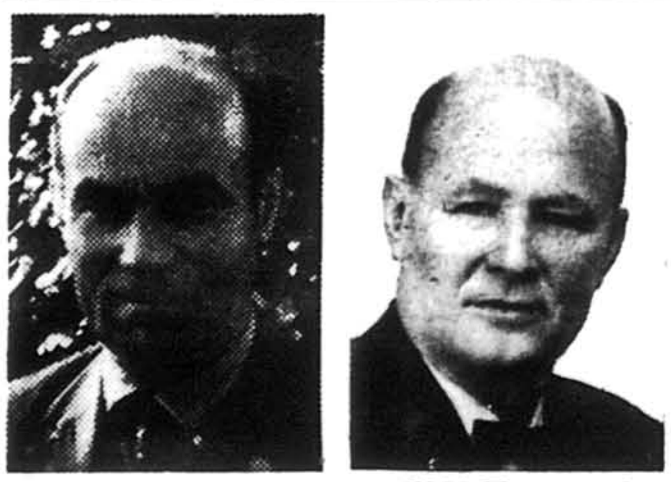

336 В. Шмагло — 5

349 М. Захарко — 5

374 В. Гетьманський — 5

383 Й. Хома — 5

408 о.М. Стасів — 5 · 422 Ю. Будерацький — 5 · 437 М. Малинівський — 5 · 439 В. Зацерковний — 5

... Лавринів — 5 · 489 М. Шпитко — 5

ЗНІМОК НЕ ПРИСЛАЛИ:

Ч.В.	Організатор	Ч. Чл.	П.Ч.	Організатор	Ч. Чл.
42	Ю. Котляр	19	484	В. Кроп	8
277	О. Гладун	13	183	Катерина Назарк	7
153	Ю. Данилів	11	216	Б. Оджиинський	7
432	Ярослава Зорич	11	266	В. Варшона	7
15	О. Зинюк	10	347	Доця Найда	7
120	Е. Матіяш	10	9	В. Саляк	6
161	В. Гладьо	10	238	В. Мігован	6
206	І. Кунь	10			
40	М. Лупічук	9	441	Ліліяна Заневич	6
45	М. Пришляк	8	158	Емілія Саноцька	5
163	Т. Дуда	8	182	Г. Клименко	5
327	Зеновія Зарицька	8	38	Е. Гузиляк	5

НАЙКРАЩІ ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ, ЯКІ ДО КІНЦЯ ГРУДНЯ 1989 РОКУ ПРИЄДНАЛИ 10 І БІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

П.Ч.	Відділ ч.	Місцевість	Число членів
1.	231	Кемден, Н.Дж.	45
2.	63	Форд Сіті, Па.	32
3.	43	Ферпорт, Н.Й.	30
4.	22	Чікаго, Іл.	29
5.	217	Рочестер, Н.Й.	26
6.	271	Елмайра, Н.Й.	25
7.	42	Пассейк, Н.Дж.	24
8.	200	Озон Парк, Н. Й.	24
9.	238	Бостон, Мас.	24
10.	83	Філядельфія, Па	23
11.	13	Ватервліт, Н.Й	19
12.	399	Чікаго, Іл	19
13.	174	Дітройт, Міч.	18
14.	206	Вунсакет, Р. Ай.	17
15.	379	Чікаго, Іл	17
16.	53	Піттсбург, Па.	16
17.	47	Бетлегем, Па.	15
18.	230	Янгставн, Па.	15
19.	371	Нюарк, Н.Дж.	15
20.	277	Гартфорд, Кон	14
21	368	Маямі, Фл	14
22.	434	Монтреаль, Квеб.	14
23.	15	Вашінґтон, Д.К.	13
24.	465	Ляшін, Квеб.	12
25.	88	Керґонксон, Н.Й.	11
26.	120	Аліквіппа, Па.	11
27.	269	Екстон, Па.	11
28.	134	Ратерфорд, Н.Дж.	11
29.	153	Філядельфія, Па.	11
30.	161	Амбрідж, Па.	11
31	397	Філядельфія, Па.	11
32.	423	Чікаго, Іл.	11
33.	427	Ст. Кетринс, Онт.	11
34.	432	Торонто, Онт.	11
35.	484	Ютика Н.Й.	11
36.	375	Філядельфія, Па.	11
37.	55	Куртис Бей, Мд.	10
38.	59	Бриджпорт, Конн.	10
39.	82	Дітройт, Міч.	10
40.	305	Магоні Сіті, Па.	10
41.	445	Вінніпеґ, Ман.	10

Тернопіль сьогодні та у споминах

Мої спостереження спонукали мене описати в тому аспекті мою подорож в Україну. Від довшого часу моїм бажанням було побачити рідні сторони, місто Тернопіль. Особливо в теперішній ситуації мій намір набрав ще більшої ваги. Мій син ніколи не бачив України, мав бажання поїхати в рідні сторони своїх батьків і запізнати родину, остаточне рішення вийшло від самого сина.

Моя мрія стала дійсністю.

Полагодивши формальності в подорожному бюрі „Норт-вестерн Травел" під керівництвом, Ірини Кліш ми прилетіли спочатку літаком до Будапешту, опісля мадярським поїздом в сторону Підкарпаття. Чим ближче потяг наближався в наші сторони тим більше мене огортала радість.

18-го вересня минулого року ми приїхали в оспіваний славний Львів. Сама собі не вірила, що це дійсність, бо ж я ступала на рідну землю. Зустріла нас моя родина і рідні покійного мого мужа, які приїхали з Рогатина. Я побачила контраст життя наших людей, і сумно стало. Свобода закована. П'ять днів перебувала у Львові, я рада була натішитися зустріччю з родиною, оглядали місто. 21-го вересня у Різдво Богоматері були на Службі Божій.

Згодом переїхали в Тернопіль. Сама назва насторожує нас, жителів колишнього Тернополя і пригадуються роки юної молодости. Мені довелось покинути Тернопіль 21-го березня 1944 року їдучи на Загребелю під градом большевицько-німецьких куль. Від того часу проминуло 45 років, тепер я знову приїхала в

Відчинення Надставної церкви православною ієрархією в Тернополі.

Відправи в Тернополі коло висипаної могили жертвам сталінського терору.

Хрест із квітів на могилі жертвам сталінського терору.

Загребелю. Замешкала в готелі Москва.

Перед нами — розлоге плесо води, гарне озеро, а дальше — Надставна Церква Воздвиження Чесного Хреста. Церква досі була замкнена, вперше відкрили під час нашого побуту в Тернополі. Для туристів вигляд міста робить гарне враження. Тут я виростала, пам'ятаю, місто було інше, не таке як сьогодні. Наводить сум. Роки, які проминули, змінили цілковито вигляд Тернополя.

Переношуся думкою в свою дільницю міста — Заруддя, де я жила при вулиці Котляревського. Також при тій булиці мешкав директор ґімназії „Рідної Школи" Омлеян Бачинський. Кожного ранку майоріло від мазепинок, які носили студенти „Рідної Школи", їх вітав з повагою О. Бачинський. В роздоріжжю вулиць Вагелевича і Карпінського стрічалися студенти. Студенти з Промислової Школи прямували до вул. Німцевича, там був будинок їхньої школи. Натомість студенти ґімназії „Рідної Школи" спішили до вул. Качали.

Ідучи під гору попри Єзуїтський костел, в роздоріжжі входилося на наше знане „корзо" у вулицю Міцкевича. Тут можна було бачити більше скупчення студентів з нашої ґімназії „Рідної Школи" і студентів польських середніх шкіл. По відзнаках на шапках і беретах можна було пізнати хто куди прямував. Молодь народних шкіл до своїх шкіл: Міцкевича, Гофмана, Ожешкової. З перспективи років пригадалось мені скільки краси мала та рання метушня молоді.

Повертаюсь у мою вулицю Котляревського. Сьогодні стою віч у віч перед звалищами родинного дому, в якому я зростала. Немає саду, ні пахучого бузка, все знівечене. Нема вже гарної, багатої вулиці Котляревського, зруйнована, заставлена партійними будками. Сумний образ.

Звідсіля їдемо в центр міста. Я входжу до Середньої Церкви, колись при Руській вулиці, тепер годі пізнати. Вхід із маленької вулички з написом: „Церква Різдва Христового Московська Патріярхія Український Екзархат Секретар Тернопільської — Кременецької Епархії". Та й знову моя думка полинула в минуле, як парами зі школи йшли студенти в ту церкву на спільну шкільну Службу Божу.

Їдемо в напрямку Міщанського Братства, колись вулиця Острозького. Питаю, де дівся замок, фундація князя Острозького? Будинком завідували сестри Служебниці, в тому будинку приміщався сиротинець і сестри сиротинцем опікувалися. Замку нема. У віддалі пишалася колись Монастирська Церква, перед роками висаджена в повітря. Місто немає давніх гарних будинків, старих пам'яток, давніх назв вулиць. Тернопіль усюди не до пізнання. Бачимо багато житлових будинків різних заводів.

Дальше везуть нас у парк. Тут багато молодих дерев, насаджені після війни. Парк гарний, це ж місце пропаганди. Нагорі, по якій ми спиналися колись вгору, сьогодні горить вічний вогонь слави в пошану героям у вітчизняній війні. При головній алеї уставлені статуї воїнів — героїв. У неділю учительки приводять учеників і пояснюють їм подвиги тих героїв Совєтського Союзу. Хотілось бачити і пройшла я попри нашу колишню фабрику паперів „Калина". Розташування цієї будівлі й сама будівля була колись окрасою міста. Їдучи вулицями бачимо багато фабрик, дитячих садків, одначе дітей ми не бачили. На кожному кроці тільки пропаганда, наводить крайній несмак. Тернопіль начисляє тепер 206 тисяч мешканців, з того числа 96 відсотків наплив сільського елементу.

Справжній давній Тернопіль я побачила щойно на цвинтарі. Неділя. Люди з міста сходяться сюди не тільки на молитву а ткаож на наради. Іду — чую привіт „Слава Україні". Прямуємо до могил Січових Стрільців. Тут все відновлено, упорядковано, в квітах. Їдемо дальше до свіжовисипаної могили, присвяченої жервам замордованим у тернопільській тюрмі. На металевій таблиці напис: „Жертвам сталінського терору 1939 — 1941 Від Народного Руху Тернопільщини".

Не можна оминути й те, щоб не згадати про зустріч тут на цвинтарі з моїми колишніми подругами. Вони розповіли мені свої переживання. Роздумуючи про їхні страждання, які довелось їм пережити, насувається питання, скільки ж людина може видержати, сказати правду, ця зустріч на цвинтарі була для мене і мого сина небувалою подією. Ми з подругами прощалися як рідні бажаючи кращого майбутнього.

Побут в Україні й досі живе в нашій пам'яті. Справді, ця подорож в Україну зробила на мого сина велике враження і картини пережитого залишаються назавжди.

Ці рядки присвячую жителям давнього Тернополя, як спомин про давню красу нашого міста, про гарне минуле.

Оксана Бойкевич

З ДІЯЛЬНОСТИ ВИННИЧЕНКІВСЬКОЇ КОМІСІЇ УВАН

Пожертви на фонд збереження, опрацювання і видання літературної спадщини Володимира Винниченка

Список ч. 29

Цей, 1989-ий, рік знову бачив активну діяльність Винниченківської Комісії. Комісія відбула дві наукові конференції (в Ню Йорку), присвячені літературній діяльності Володимира Винниченка. Учасниками були дослідники з України, Канади та США. Члени нашої комісії працюють над окремими аспектами творчости Винниченка.

На 1990 рік, плянуємо відмітити 110-ліття з дня народження Володимира Винниченка конференціями та дальшими дослідженнями й публікаціями. Тепер наші члени працюють над збірником матеріялів „Сучасники про Винниченка" та монографією про малярську творчість Винниченка. Плянуються опрацювання його творів до перевидання.

Ми радіємо, що тепер в Україні перевидають твори Винниченка, що були довший час там недоступними. Хочемо також, щоби тут ми могли продовжувати працювати над досліджуванням творчости письменника та поширюванням цих інформацій через наукові конференції та видання.

Щиро дякуємо тим, що зложили пожертви на цю ціль:
(Від жовтня 1988 р. до кінця лютого 1990 р.).

$800 — Боженко Святослав (в пам'ять батька Бориса Боженка).
$600 — Лисий Володимир.
$500 — Ткачук Ореста та Богдан (в пам'ять брата Теодора).
$400 — Ростун Василь.
$300 — Костюк Теодор.
По $200 — Безпечна Марія, Неліпа Людмила.
$170 — Кулик Ада.
$150 — Лімонченко Валентина.
По $100 — Фішер-Слиш Марія, Бакало Варвара, Шаблій-Микола.
$90 — Закидальська Наталя.
$83 — Кірев Дмитро.
$68 — Андрее Віктор.
$60 — Маляр Павло.
По $50 — Гувер Галина, Зітцельберґер Наталя (в пам'ять Романа Маланчука), Любарська Д., Лисий Анатоль.
$30 — Томащук Д.
$25 — Андрее Віктор, Мовчан Юліян.
$20 — Діберт Александер, Клівак Модест і Ірена.
$15 — Гайові Марія та Федір.
$10 — Корсунь Федір.

Щиро дякуємо за пожертви й будемо вдячні за дальшу підтримку нашої праці.

На допомогу діяльности Винниченківської Комісії та на видання творів Володимира Винниченка просимо виписувати чеки на: UKRAINIAN ACADEMY, VYNNYCHENKO FUND.

Ukrainian Academy
206 West 100th Street, New York, N.Y. 10025

Голова Винниченківської Комісії
ГРИГОРІЙ КОСТЮК

В УВАН можна замовити слідуючі книжки:

Володимир Винниченко:

„Слово за тобою, Сталіне". 1971, st. 374. Ціна 10.00 дол.
„Пророк". Оповідання 1960, st. 108. Ціна 3.00 дол.
„Натой бік". Повість. 1972, st. 134. Ціна 4.00 дол.
„Щоденник — 1921-1925" т. 2. 1983, ст. 700. Ціна 30.00 дол.
„Поклади золота". Роман 1988, ст. 268. Ціна 16.95 дол.

Про Володимира Винниченка:

Володимир Винниченко, статті та матеріяли. 1970, ст. 82. Ціна 3.00 дол.
Григорій Костюк — Володимир Винниченко та його доба. 1980, ст. 283. Ціна 10.00 дол.
Семен Погорілий — Неопубліковані романи Володимира Винниченка. 1981, ст. 212. Ціна 10.00 дол.

Ціни в американських долярах.

Величавий дебют Пластової станиці Нюарку

Дебютантки і їх ескорти (зліва): Таїса Бокало — Християн Шалай; Меляся Бонакорса — Лесик Геврик; Наталка Косоноцька — Григорій Кушнір; Марта Івасечко — Марко Смолій; Таїса Бушнель — Гю Реній; Лариса Дзінґала — Павло Балинський; Гандзя Лиско — Петро Полянський; Христина Луцька — Адріян Стеранка; Дарка Юрчук — Роман Якубович; Рената Бокало — Марко Когут; Тамара Таланчук — Андрій Когут; Стефа Макейдо — Степан Даник; Оксана Мулик — Марко Нинка; Христина Онуфрик — Михайло Сарахман; Христина Кукуруза — Марко Кальман; Шері Рікабі — Френк Тросіно; Адріяна Фарміґа — Олесь Крамарчук; Рома Худьо — Юрій Депутат.

В елеґантному фоє новозбудованого готелю Ренесанс Рамада у Іст Брансвику, Ню Джерзі, 3-го лютого раптом залунала українська мова. Усміхнені, щасливі обличчя молоді перепліталися з неменш задоволеними виразами старшого покоління. Всі вони з'їхалися на карнавалові вечерниці нюаркської Пластової станиці з традиційною презентацією дебютанток. Хоч такі балі вже стали популярними у всіх більших містах ЗСА, нюаркський котильйон має в собі питомий чар, який притягає українську молодь. Як і в минулому році, ці карнавалові вечерниці увінчалися великим успіхом і в них взяли участь понад 1,000 гостей.

Імпреза почалася коктейлем і забавою, до якої приґравали на зміну дві оркестри: „Темпо" Іринея Коваля і „Нове покоління" з Торонто.

Рівно о годині 7:30 станичний нюаркської станиці пл. сен. Юрій Дац, попросивши гостей зайняти місця при столах прекрасної та просторої балевої залі, офіційно привітав усіх гостей, а особливо молоденьких дебютанток, їх ескортів та батьків, які нетерпеливо очікували цього вечора. У короткому вступному слові Ю. Дац заохочував пластову молодь включатися активно в працю станиці, а батьків прищепити в молоде покоління ідеали Пласту.

Господар балю висловив також щиру подяку Зірці Боднар, голові нюаркського Пластприяту та його імпрезовій референтці, за вміле та багатогранне підготовлення і проведення цих вечерниць і презентації дебютанток.

Привітавши слова станичного оплесками, гості звернули свій зір на входові двері залі, де появилося 18 молоденьких пар. Під звуки оркестри „Темпо" пара за парою входила на залю. Дебютантки-красуні полонили глядачів своїми вибагливими сукнями, ніжністю та щасливими усмішками.

Зірка Боднар представляла кожну дебютантку в імені батьків, перелічувала її шкільні і громадські досягнення, а пл. сен. Юрій Дац представляв ескортів.

Всі дебютантки — пластунки. П'ятнадцять з них — це члени одного гуртка „Волошки", які в спільному гурті провели довгі роки пластування і цю повну вражінь хвилину, яка назавжди залишиться незабутнім спомином.

Під гучні оплески присутніх всі пари хороводом обійшли залю, а після котильйонового маршу пара за парою почали свій перший „замріяний вальс". Гості з гордістю стежили за новим поколінням дебютанток. В сьогоднішніх часах, коли часто відчувається прірву між поколіннями, вечерниці, на яких бавляться поруч себе не тільки батьки і діти, а іноді бабусі і дідуні — це небуденне явище.

Дуже зворушливе змістом було слово дебютантки Дарії Юрчук. В імені своїх подруг вона подякувала пластункам-виховницям, які впродовж десяти років провадили роєм, а опісля гуртком „Волошки". Вона також зложила щиру подяку Пластприятові, а зокрема Зірці Боднар за її величезний вклад праці в організацію балю та дебюту, Оксані Бауер, яка зайнялася хореографією презентації і проф. Василеві Тершаківцеві. Паням Боднар, Бауер, Ліді Будняк і Ліді Мостовій дебютантки вручили китиці троянд за їх труд.

Дарка Юрчук склала глибоку подяку всім батькам дебютанток, які зуміли виховати своїх донь в українському дусі. Вона заявила, що тепер настав час, щоб і вони, дебютантки, включилися в життя і працю української громади.

Парох церкви св. Івана Хрестителя о. Богдан Лукій провів молитву перед вечерею, до якої засіли спільно дебютантки і всі присутні. Відтак гості бавилися до ранку.

До успіху карнавалових вечерниць Пластової станиці Нюарку ще прилучилися такі особи: Ю. Яворський, В. Гнатів, Ю. Тритяк, І. Галатин, З. Смородська і Т. Віна.

Х. П.

„Вінницька..."

(Закінчення зі стор. 2)

Заувага, яку, здається, варто зробити така: В примітці на ст. 71 редактор подає довідку, що Хрущов був у Москві на протязі двох років „Великої Чистки" і тільки в січні 1938 року був призначений Сталіном на першого секретаря Комуністичної партії України. З цієї примітки можна, ніби, зробити висновок, що він не цілком відповідальний за те, що творилося на Україні. Перевіримо статистику і дати. Числа є вперті і ніколи неправди на кажуть.

Згідно списків жертв упізнаних свідками у Вінниці, 30 відс. — 40 відс. були заарештовані і розстріляні в 1938 році або пізніше. Ця статистика не точна, бо тільки 7 відс. було упізнано, а крім того це тільки у Вінниці, скільки ще було Вінниць у інших республіках ми не знаємо, одначе навіть з цього видно, що найінтенсивніше нищення було в другій половині 1937 року і в першій половині 1938 року.

Тепер глянемо на історичні факти, хто де був і що робив. Весною 1937 році на Україну прибули Хрущов, Молотов і Єжов „наводить порядок на Україні". Тоді ж (у серпні) після конференції з нами застрелив себе і жінку голова ред. Наркому, Панас Любченко. Делегація з Москви не залишалася на Україні, але через кілька місяців, тобто, у січні 1938 року Косіор зник, а на його місце Сталін призначив діючим першим секретарем ЦККПбУ Микиту Хрущова. З того часу Хрущов був увесь час на Україні і в червні 1938 року на XIV З'їзді його офіційно затвердили генеральним секретарем.

Отже з, цього видно, що Хрущов брав активну участь у подіях на Україні в 1937 році, а в 1938 році був уже диктатором, накази якого виконувалися, в усіх ділянках життя включно з НКВД.

Отже цілком ясно, що Сталін, Хрущов і Єжов були тими особами, на яких лежить вся відповідальність за ті часи.

Сестра

(Закінчення зі стор. 2)

— От відвикнуть вони від української мови, то не нарікайте. Хочете, щоб говорили по-нашому, то вчіть. Скоро вже й до школи їх треба буде возити. Знаєте ж, що ми з чоловіком працюємо, нам ніколи, бо одну суботу в тижні маємо, і все на ту суботу падає. А ви все гуляєте з гостею, а ми все вам заважаємо...

Прийшов останній тиждень. Марія водила сестру по крамницях, купувала їй усе, що могло б добре „піти" в Україні. Купити навіть „Віс́іар", що сестрі був непотрібний, але дав би добрий заробіток. Багато ріжного дріб'язку: помади, фарби до брів і очей, олівців, намистечка, дешевих сережок...

— Таж це все як золого! Те-се, вже й двадцять п'ять рублів. А ще якось треба трохи долярів провезти, — в нас десять рублів за один дають.

— А в нас і досі два доляри і двадцять центів за рубель беруть. Хто не знає, ще стільки платить, коли шлють гроші рідним.

Увечорі прийшов Забродський і забрав Дарину до ресторану. Довго їх не було, і Марія затривожилась — чи чого злого не трапилося. Аж об одинадцятій повернулась Дарина, осяяна видимим щастям. Вона не вибачалась за спізнення... Підняла вгору руки, показуючи перстень із чималим діямантом.

— Це мені Данчик подарував. Післязавтра ми одружуємось!

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПОГРОЗИ терористів і коротку перерву прямих перелетів з Мадярщини, совєтські жиди минулого місяця прибували до Ізраїля в куди більшій кількості, як досі. Згідно зі статистикою Крайової конференції совєтських жидів, 7,000 осіб еміґрували в березні до Ізраїля. Одначе з швидким напливом іміґрантів Ізраїль починає відчувати сильну потребу помешкань для їхнього поселення, а плянів для розв'язки цих проблем не видно.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшла у Вічність 24-го лютого ц. р. на 97-му році життя моя Найдорожча МАТИ

СВ. П.

Михайлина Курилович

Учасниця Визвольних Змагань в рядах Української Галицької Армії Медичного Корпусу, колишня учителька на рідних землях.

Цією дорогою складаю щиро-сердечну подяку Родині, Приятелям, Голові Окружної Управи Союзу Українок Америки в Чикаґо Високоповажаній Анастазії Хариш, Головам Відділів СУА і всім Союзянкам за численну участь у похоронних відправах, вияви співчуття та піддержку у так для мене болючий час.

Складаю сердечну подяку о. д-р Андріеві Чировському — синові моєї приятельки з гімназійних часів у Львові, за відправлення парастасу і панахиди, о. митратові Марянові Бутринському за відправлення панахиди перед закриттям домовини, о. Томасові Ґленові за відправлення Служби Божої і панахиди та глибоко зворушуючі прощальні слова і відпровадження Покійної на місце Вічного Спочинку.

Складаю велику подяку майорові Миколі Личикові за виставлення автентичного прапору армії Української Народної Республіки з Визвольних Змагань, та накриття домовини Національним Синьо-жовтим Прапором, що дуже зворушило цілу мою родину.

Сердечно дякую дорогій моїй сваcі Люсі Самбірській за повідомлення про смерть Матері на своїй радіопрограмі і присвячення чудової пісні, та прощальні слова над домовиною.

На руки диригента хору при парафії св. Йосифа Юліяна Позняка і голови хору Ярослава Стефанюка — складаю велику подяку Вельмишановним Хористам за так численну участь та відспівання панахиди.

Седечно дякую моїм зятям д-р Володимирові Мінковичеві і архіт. Юрієві Самбірському, сестрінкові Данилові Біловщукові, інж. Григорієві Куликівському, сватові д-р Степанові Самбірському і Сергієві Іллюкові за несення домовини моєї Дорогої Матері на місце Її Вічного Спочинку.

Сердечно дякую Родині, Люсі і Григорієві Куликівським, д-р Петрові і Галі Харукам і Орисі Вітковській за чудові квіти, а квітярні Валі Чичули і Марійці за прекрасно уложені букети.

Щиро дякую похоронному заведенню Музики за зразкове переведення похорону.

Замість квітів у світлу пам'ять Покійної зложено на:

ЖУРНАЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ „НАШЕ ЖИТТЯ"

100 дол. — Любослава Шандра.
70 дол. — д-р Ярослав і Ірина Іванець.
По 50 дол. — Стефа і Микола Шандра, д-р Стефан і Люся Самбірські, д-р Роман і Галина Сосенки, Ліда Кассараба, Окружна Управа Союзу Українок Америки в Чикаґо.
40 дол. — Ірена і Зенон Петиш.
По 25 дол. — 6-ий Відділ Союзу Українок Америки, Анастазія Хариш, Лінка Басюк, Віра й Андрій Еліяшевські, Оля і Нестор Попович.
По 20 дол. — Наталія і Андрій Іванів, Ірена і Богдан Плешкевич.
По 10 дол. — Катерина і Сергій Іллюк, Михайло Банах, Люба Семків, Ольга Мартинюк, Евстахія Струтинська, Ярослава Фаріон.

Разом .... 685 дол.

СЛУЖБИ БОЖІ

Постійні молитви монахів за спокій Душі Покійної: Петруся і Богдан Ватраль.
20 дол. — д-р Іванна Цеповнч.
10 дол. — Ольга і Теодор Мельник.

З глибини серця складаю найщирішу подяку Достойним жертводавцям. Нехай Господь винагородить Вас усіми ласками і добром. В моїй пам'яті назавжди буду безмежно вдячна за Ваші молитви, співчуття і пам'ять.

ЛЮБОСЛАВА ШАНДРА з Родиною

В. Чорновіл з українською делеґацією на конференції в Ґданську

Від 7-го до 10-го березня ц. р. в Ґданську в Польщі відбулася конференція з кличем „Зворотного шляху немає". Конференцію влаштував „Комітет за мирний перехід до демократизації". І комітет, і конференцію ініціював Комітет Міжнародного дь. чорної стрічки", моттом якого є „Мир і свобода". „Чорна стрічка" існує від 1986 року, її осідок Торонто. З її ініціятиви щорічно відбуваються демонстрації в річницю підписання пакту „Рібентроп — Молотов". Минулого року були демонстрації в 55-ох різних містах світу, включно з Україною. Торік „Чорна стрічка" влаштувала першу конференцію в Лондоні для представників поневолених Москвою націй. Цьогорічна конференція відбулася в Ґданську, в залях старої ратуші і притягнула 130 делеґатів з поневолених Москвою країн: України, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Чехо-Словаччини, Румунії, Болгарії та Мадярщини. Участь взяло ще коло 50 гостей.

Максимальна кількість делеґатів з однієї країни — 25, але ніхто вповні не використав своєї квоти з різних причин, наприклад, довге чекання на візу чи вибори в Україні. Українська делеґація складалась з 15-ти членів і була однією з найбільших. В нашій делеґації було 7 осіб з України, в тому числі новообрані депутати до Верховної Ради Вячеслав Чорновіл, до обласної Ради Михайло Бойчишин і депутат до міської Ради Володимир Ліщинський та поетеса Атена Пашко. 7 осіб з Польщі: редактор „Нашого Слова" — Мирослав Вербовий, професор варшавського університету д-р Степан Козак та інші, представниця СФУЖО — СКВУ — Оксана Б. Соколик з Канади.

17 прелеґентів були зі ЗСА, Канади, Англії та Польщі. Серед них були міністр уряду Польщі д-р Криштоф Ліс, Імон Батлер з Адам Сміс Інституту в Лондоні, д-р Джеймс Шер з Лінколн коледжу в Оксфорді, Міч Костух — екзекутивний віцепрезидент СБ (SB) Капітал Корпорації з Торонто та українець Ярослав Соколик з Гамбер Коледж з Торонто.

Темою конференції було: „Приватизація, економічний розвиток і виборча стратегія" — і всі доповіді з дискусіями заторкували поодинокі теми. Мовою спілкування і доповідей була англійська. Делеґати, якщо їм було потрібно могти уживати слухавки з негайним перекладом доповіді на польську або російську мови.

Всі делеґати, які виступали в дискусіях, володіли англійською мовою. Українські делеґати говорили, ставили питання українською мовою, яку на англійську перекладав Я. Соколик. Учасники могли собі взяти додому окремі доповіді, накручені на тасьмі англійською мовою або в перекладі.

Конференцію відкрив у середу рано Дейвид Сомервил, віцепрезидент „Чорної стрічки". Зворушливим був привіт конференції від СКВУ, підписаний президентом Юрієм Шимком, який додав гордости та певности нашим делеґатам! На стіні було велике полотно з написом десятьма мовами учасників конференції, в поазбучному порядку: „Зворотного шляху немає". Предсідник з присутніх вирізнив привітом В. Чорновола, як колишнього політв'язня, а тепер нововибраного депутата України.

Першого дня відчувалася атмосфера непевности і вичікування. Переважна більшість делеґатів на подібній „свобідній" конференції не мали змоги бути і не знали, що можуть сподіватися...

Правильною розв'язкою того була пропозиція, щоб представники окремих груп розказали про політичний і економічний стан у своїй країні, найновіші події та можливості майбутнього. В імені української делеґації дуже цікаво говорив Вячеслав Чорновіл.

В п'ятницю перед полуднем конференцію відвідав Лех Валенса. Динамічний, у нього швидка виразна мова, короткі речення. Заявив відразу, що буде тут тільки півгодини, і радо відповість на питання.

Вячеслав Чорновіл не ставив питання, але поґратулював Валенсі за успіхи „Солідарности", за підтримку проф. Мокрого. Бажаючи всього добра, причепив Валенсі на жакет синьо-жовту відзнаку Руху з тризубом і сказав між іншим: „Не буде вільної Польщі без вільної України і не буде вільної України без вільної Польщі". Після того представники інших народів, за прикладом Чорновола, дарували Валенсі сувеніри, включно з великим литовським прапором.

У четвер увечорі учасники конференції відбули цікаву подорож 60 км на південь від Ґданська — до Мальборку, старого замку з часів хрестоносців, відновленого і знаменито втриманого. Мандрівка замком у темноті здраматизована штучними світлами, концерт середньовічної музики, який виконала молодь в стильових костюмах на старинних інструментах (флейти, сопілки), вечеря в їдальні замку при масивних низьких дерев'яних столах на твердих та тяжких лавках...

І після того всього українська група розспівалася... Пісня за піснею лунали мурами історії. Мабуть, це перший раз після Богуна (кажуть , він тут сидів) українська пісня котилася через пороги старинного замку... А кругом нас зібралося повно слухачів...

Учасники конференції зложили ще поклін загиблим робітникам — страйкарям Ґданська коло великого *пам'ятника біля пристані*, там же, де все це почалося. Представник кожної делеґації складав символічну квітку з коротким словом англійською мовою, бо прибуло багато репортерів. Від української делеґації виступили Атена Пашко та Ярослав Соколик.

На закінчення конференції знову ж представники груп виступили з короткою оцінкою конференції та побажанням на майбутнє. Від української делеґації говорив дуже добре її провідник-депутат Михайло Бойчишин. Він також передав листа до СКВУ і КУК, відділ Торонто, і товариства „Народний Дім" в Торонто з подякою за моральну і матеріяльну підтримку делеґатів.

Корисним буде ще й те, що всі делеґати, доповідачі і організатори мешкали в одному готелі „Гевеліюш" (делеґатам фундувала побут в Ґданську „Чорна свічка") і там же харчувалися. Так що було багато нагоди знайомитися, нав'язувати особисті контакти, чи просто обмінятися думками.

Про перебіг конференції щоденно звітувала польська телевізія і преса, як також і загранична преса. Під час конференції В. Чорновіл та інші члени делеґації дали ряд інтерв'ю про сучасні проблеми в Україні. Чорновіл мав зустріч з представниками польського уряду, сойму, „Солідарности" та іншими.

Українська група ще мала несподівану зустріч з українською громадою Ґданська в українській домівці! На ній виступали з інформативним словом депутати Вячеслав Чорновіл, і Михайло Бойчишин. Про працю СКВУ говорив Я. Соколик, про СФУЖО і жіночі організації — Оксана Соколик. Цікаво розказувала про працю Т-ва української мови ім. Т. Шевченка її член Люба Сорока. Атена Пашко читала свої поезії. Виступали і місцеві люди, розказували про свою працю. Студент Петро Тима говорив про СУНМ та гаряче бажання молодих заснувати Пласт, хоч не мають ніяких засобів.

Конференція скінчилася в суботу, 10-го березня. Повні вражінь, з масою нотаток, паперів, тасьм, візитівок роз'їхалися делеґати з вільної атмосфери конференції до своїх країн, щоб з новими надіями боротися за демократизацію своєї держави.

Оксана Б. Соколик

В Ратґерському...

(Закінчення зі стор. 1)

зосередився на творчості Ліни Костенко, а зокрема на питанні зради у її драматичних поемах. Останнім дискутантом в цій сесії першого дня конференції був д-р Вячеслав Брюховецький, літературний критик та професор філології та ідеолог НРУП, який виголосив свою доповідь англійською мовою на тему політичної ролі української літератури в сьогоднішніх обставинах. Моттом до доповіді була запозичена у Солженіцина фраза „не лише література". Даючи багато прикладів з української літератури від найдавніших часів до сьогодні, він доказував, що вона завжди служила також формуванні і виробленні політичної думки.

Хоча конференція мала в цілості відбуватися англійською мовою, коли в суботу, вранці, 17-го березня, виказалося, що на залі лише одна особа не розуміла української мови, усі доповіді того дня були виголошені авторами по-українськи, а лише провідники сесій давали коротке резюме англійською мовою.

Першою в сесії другого дня конференції була тема сучасної української преси, в якій доповідали, редактор тижневика „Літературна Україна" в Києві Борис Рогоза і співредактор місячника „Всесвіт" Микола Рябчук. Сесією проводив д-р Р. Сольчаник, який і зробив коротке резюме англійською мовою. Б. Рогоза в обширній доповіді, яка не вміщалася ніяк у призначених 20 хвилинах, поінформував присутніх, що в Україні тепер є 1,800 пресових видань, а в тому 1,291 українською мовою. Він також підкреслив, що наклад „Літературної України" в останніх трьох роках побільшився з 29,000 до 206,000 примірників, але, на жаль, в Україні є брак паперу і тому усі видання терплять на тому. Він довше зупинився на екологічному питанні та на нещасті в Чорнобилі, а при цьому позитивній ролі, що відограє у тому питанні „Літературна Україна", яка постійно виступала і виступає проти атомної енергії в Україні. *Питання екології* він поставив на першому місці, стверджуючи, що якщо не врятується української землі то не врятується нічого іншого. Він заторкнув також справу української мови, закону про пресу та браку національної свідомости серед частини українського населення.

М. Рябчук присвятив свою доповідь в більшості питанні неформальної преси, що тепер появляється у великій кількості, а із-за браку паперу та машин друку, є в малому накладі та переходить дослівно „з рук до рук". Ці журнали орієнтуються на свідомих українців і немає серед них одного, який був би цікавий для байдужого до українських справ читача. На його думку дуже бракує тепер універсального журналу в Україні типу „Огоньок". Але найважливішою проблемою є таки все ще залежність від Москви.

Частина учасників конференції в Ратґерському університеті пильно прислуховується доповідям

Економічною сесією проводив д-р Юрій Логуш, професор економії Фордгем університету. В цій сесії доповідачами були д-р Олег Білорус, професор Української Академії Наук, д-р Іван Коропецький, професор Темпл університету, д-р Федір Кушнірський з Темпл університету і д-р Веніямин Сікора із НРУП. Перший доповідач звернув увагу на дуже складну систему національної економіки, де 90% промисловости є під абсолютною контролею уряду СССР. Він уважає, що радикальні зміни в системі економічній не є можливі, а такий процес потребує принаймні 15 до 20 років, щоб перейти вповні в життя. Проф. І. Коропецький підкреслив як скупо поінформовані західні економісти про статистику України, але на підставі того, що є доступне, його висновок був, що багато т.зв. економічних змін залишилися досі на папері та що економічна незалежність України може прийти лише впарі з політичною. На думку чергового доповідача д-р Ф. Кушнірського питання економіки України є критичним для СССР і від нього може залежати дальший розвиток подій в Україні. Д-р В. Сікора, останній із доповідачів в економічній сесії, підходить до питання економічного раціонально та розумно із повним знанням економічних проблем Заходу.

У пополудневій сесії обговорено *питання „гласности"* і проблем української історіографії під проводом проф. Т. Гунчака. Сергій Білокінь із Історичного Інституту Академії Наук України в Києві представив присутнім препоганий стан цієї науки в Україні, де історичні студії контролює партійна машина. Він звернув увагу на ряд фальсифікацій, як наприклад, у випадку Михайла Грушевського. Він говорив також одверто про нищення історичних архівів, як ось спалення в 1964 році головної бібліотеки в Академії Наук України.

Професор Йорк університету Орест Субтельний говорив загально про історію і про складну ролю українських істориків в Україні, що так довго були під повною контролею та нищені режимом. Д-р Ярослав Ісаєвич, член відновленого НТШ у Львові, подав свої спостереження із 30-літньої праці історика та закінчив їх позитивною ноткою, яку вбачає у створенні Міжнародної асоціяції україністів.

Глибоко турбуюча усіх проблема екології після нещастя у Чорнобилі була вичерпно порушена в останній сесії, якою проводив проф. Роман Воронка із Технологічного Інституту Ню Джерзі. Тут зокрема були важливі ствердження д-ра Дмитра Гродзінського з Академії Наук УССР. Він з повним знанням проблеми виказав скільки злочинів зробив уряд СССР, промовчуючи атомовий вибух в Чорнобилі та його жахливі ще далеко не закінчені наслідки. Він показав прозірки із „мертвих лісів", де не живе ніяка тварина та ніякі комахи. Він показав здеформовані дивовижно дерева, дуби з величезними листками та навіть здеформовані славні київські каштани. Але не лише природа знищена, д-р Д.Гроздінський поставив перед очі усі можливі хвороби та ненорамальності, які будуть ще у наступних поколіннях, про втрату відпорности серед населення та хронічні і смертельні захворіння. Чорнобиль є пересторогою для цілого людства — сказав д-р Д. Гроздінський, а черговий доповідач Зенон Стахів, що працює в екологічних справах при Уряді ЗСА, додав, що „Чорнобиль — це одна із найбільших припадкових катастроф людства". Він як інші доповідачі з американського терену, заявив, що через брак достатніх даних, важко з'ясувати стан і робити прогнози на екологічні проблеми України. Але проблема занечищення довкілля і радіяції — це найважливіша та найбільш болюча проблема України, якої не можна розв'язати доки населення не матиме голосу в усіх рішеннях відносно екології.

В часі обох днів конференції учасники та слухачі мали можливість ставити питання та дискутувати із прелеґентами.

У п'ятницю увечорі та в суботу відбулися спільні товариські зустрічі прелеґентів та гостей, в яких можна було свобідно вимінюватися думками та досвідом.

КОМІСІЯ КАТОЛИЦЬКИХ єпископів ЗСА переглянула головні постанови Римо-Католицької Церкви, які стосуються жінок, та перейшла від ліберального до більш строгого тону. У пасторальному листі до американських католиків єпископи детально стверджують офіційну заборону штучних протизаплідних засобів та висвячування жінок. Незважаючи на те, що подібний проєкт, який підтверджував становище Католицької Церкви відносно цих питань два роки тому викликав велике незадоволення серед католицьких жінок, комісія єпископів ЗСА прийняла становище Папи Івана Павла II, який наполягав на зверненні дискусій над цими питаннями.

ВІСІМ НЕВЕЛИКИХ МІСТ між Фріпортом та Піттсбурґом, Па., вздовж ріки Алленґені зачинили свої водоочисні станції в зв'язку з великим заничещенням води нафтою. В наслідок пошкодження нафтопроводу фірми Бакай пайплайн в п'ятницю минулого тижня до річки вилилося понад 200,000 ґальонів нафти. В районі виливу нафти було проголошена аварійна ситуація, яка вимагає найстрогішої економії води, бо фільтри водоочисних станцій не в змозі очистити забруднену воду. Були зачинені школи, пральні, а лікарні, ресторани повинні вживати обмежену кількість води та посуд одноразового вжитку. Бригадам очищення від нафти вже вдалося зібрати 50,000 ґальонів.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Тимко Бутрей...

(Закінчення зі стор. 1)

ного предсідника д-ра Івана Флиса та попросив його розказати про успіхи і досягнення УНС.

На початку свого виступу д-р Іван Флис висловив свої співчуття Ґ. Стефурин з приводу смерті її чоловіка, а також привітання для всіх членів Округи від імени Головного Екзекутивного Комітету УНС. Д-р І. Флис звітував про організаційні досягнення Округи за минулий рік та подав загальний звіт з діяльности УНС у 1989 році в різних ділянках.

Д-р І. Флис зазначив, що хоча в минулому році до УНСоюзу було приєднано 1,410 членів, які були забезпечені на загальну суму 8, 987.000 дол., УНС втратив 1,914 членів. Округа Вілкс Беррі приєднала 12 нових членів, які були забезпечені на суму 49,000 дол. Отже, річна квота Округи була виконана на 60 відсотків. Головний предсідник поґратулював найактивнішим членам, серед яких була Ґ. Стефурин, що приєднала 7 нових членів.

Потім д-р І. Флис подав короткий звіт успіхів УНС у його фінансовій та братській діяльності. Майно УНСоюзу зросло на суму 1,066, 406 дол. і осягнуло 64,319. 371 дол. Загальна сума вкладок дала 2,702,157 дол. і рівнялася майже сумі у 1988 році. Всі інвестиції дали 5,682.319 дол. прибутку. Виплачено рекордово високу дивіденду в сумі 1,476. 000 дол.

До успіхів братської діяльности УНСоюзу можна зарахувати спонзорування концертів двох українських ансамблів у минулому році.

Говорячи про фінансування видавництв та публікацій, д-р І. Флис підкреслив, що УНСоюз видає багато коштів на українські цілі та установи, чого не роблять інші американські забезпеченеві фірми. Він також зазначив важливість праці нашого Вашінґтонського бюра.

Нововибраний голова Округи Т.Бутрей подякував головному предсідникові д-рові І. Флисові за детальний звіт. Слідувала коротка дискусія, у якій д-р І. Флис відповідав на запитання.

Після дискусії про пляни діяльности Округи у передконвенційному періоді Т. Бутрей постановив від імени цілої Округи Вілск Беррі прикласти максимум зусиль перед заплянованою Конвенцією УНСоюзу, яка відбудеться в Балтиморі, Мд., в днях від 28-го травня до 2-го червня, щоб зорганізувати якнайбільше членів. Він звернувся із закликом про співпрацю.

На закінчення зборів всі присутні були запрошені до участи у прийнятті, яке приготувало жіноцтво округи під керівництвом Ґ. Стефурин.